

Huvudman

Mölnadal

kontakt@molndal.se

Ärendet

Riktad tillsyn av grundskolan Hallenskolan, förskoleklass samt årskurs 1-6 i Mölnadals kommun.

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Mölnadals kommun en anmärkning avseende brister rörande åtgärder mot kränkande behandling. Mölnadals kommun ska senast **den 28 oktober 2022** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser trygghet och studiero.

Om ärendet

Skolinspektionen har den 30 november 2022 tagit emot uppgifter om eventuella missförhållanden under höstterminen 2021 vid Hallenskolan i förskoleklass samt årskurs 1-6. Skolinspektionen har med anledning av uppgifterna inlett en tillsyn av Hallenskolan i Mölnadals kommun avseende förhållandena hos elever i förskoleklass samt årskurs 1-6.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Hallenskolan följer gällande bestämmelser om arbetet med trygghet och studiero samt arbetet mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, och rektorn mellan den 22 och 23 februari 2022 samt genom lektionsobservationer den 22 februari 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Skolinspektionen har bland annat granskat skolans plan mot kränkande behandling, anmälan och utredning av kränkande behandling samt skolenkät. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Anmärkning

Arbetet med åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I skolans handlingsplan för arbetet mot kränkande behandling saknas redogörelser för de åtgärder som planerats och genomförts under föregående år. I intervju med elevhälsoteamet framkommer att huvudansvaret för att uppdatera planen ligger hos kurator, men denne upplever sig ensam i det arbetet och säger sig sakna engagemang och prioritering av planen i lärarlagen. Eleverna uppger i intervju att de fått se planen, men att de inte varit delaktiga i arbetet.

I de utredningar av kränkande behandling som Skolinspektionen tagit del av framgår att flera händelser som till exempel sparkar, slag i ansiktet eller nedbrottning på marken inte bedöms vara kränkningar på grund av att uppsåt inte kunde konstateras eller att utsattande elev inte förstår konsekvensen av sitt handlande.

Rektor uppger i intervju att uppföljningar av utredningar av kränkande behandling görs men att de inte alltid har blivit dokumenterade. Rektor hoppas på att det kommer bli lättare i kommunens nya system för anmälningar av kränkande behandling.

Rättslig reglering

Av 6 kap. 3 § skollagen framgår att med kränkande behandling avses enligt skollagen ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kapitlet skollagen, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 6 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Av 6 kap. 7 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att en plan mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer, regelbundet bör se över planen, så att den är anpassad efter de särskilda förhållanden som råder i den egna verksamheten. Vidare anges att det allmänt kan sägas att planen dels ska ta sikte på ingripanden i akuta situationer, dels avse både förebyggande och uppföljande verksamhet. Den ska innehålla rutiner för hur personalen i verksamheten ska agera, ansvarsfördelning samt hur händelser och åtgärder ska dokumenteras med mera. (prop. 2005/06:38, s. 139)

Av förarbetena till lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (2006:67), som föregick den nuvarande skollagen, framgår att beträffande "annan kränkande behandling" gäller att det ska vara fråga om märkbara och tydliga kränkningar. Till skillnad från i trakasserifallen måste det i dessa fall stå klart för den som utsätter någon för sådan kränkande behandling att han eller hon kränker personen i fråga. Eftersom det i dessa fall inte finns någon klart skyddad kategori måste det barn eller den elev som känner sig illa behandlad, såvida det inte är uppenbart att beteendet är kränkande, göra klart för den som betar sig illa att han eller hon känner sig kränkt av dennes uppträdande. (prop 2005/6:38 s. 136)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns brister i skolenhetens målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. Vid en genomgång av skolans handlingsplan för arbetet mot kränkande behandling kan Skolinspektionen konstatera

att denna inte innehåller alla de moment som den ska innehålla. Det saknas redogörelser i innevarande års plan för de åtgärder som planerats och genomförts under föregående år. Att nödvändiga åtgärder inte beskrivs, konkretiseras och sedan följs upp innebär att dokumentet inte fullt ut kan läggas till grund för det arbete som ska bedrivas för att tillförsäkra elever en trygg miljö som präglas av studiero. Skolinspektionen bedömer att de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling måste utformas i planen mot kränkande behandling och därefter genomföras på skolenheten – i syfte att säkerställa elevernas rätt till en trygg skolmiljö, präglad av studiero och fri från kränkningar. I detta arbete behöver eleverna involveras, så att de åtgärder som vidtas utgår från en adekvat analys av verksamhetens risker och behov – där barnperspektivet behöver iakttas.

Skolinspektionen noterar att det i flera av de utredningar av kränkande behandling som genomförts under det senaste läsåret görs en bedömning av utsättande elevs uppsåt eller förmåga att förstå konsekvenserna av sitt handlande. De handlingar som nämns är bland annat slag och sparkar, och dessa har av skolan bedömts inte utgöra kränkande behandling med beaktande av den utsättande elevens brist på uppsåt eller förståelse. Skolinspektionen kan dock konstatera att elever har utsatts för handlingar av sådan karaktär som typiskt sett uppenbart utgör kränkande behandling. Det får då anses stå klart för den som utsätter en elev för sådan behandling att denne kränker personen ifråga. Skolinspektionen vill därför påtala vikten av att elevens uppsåt eller insikt inte ges avgörande betydelse i fall av uppenbara kränkningar, på så sätt som framkommit i tillsynen. Skolinspektionen stannar vid detta påtalande.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att brister i det målinriktade och förebyggande arbetet för att motverka kränkande behandling medför att elevernas rätt till utbildning i en trygg miljö, präglad av studiero och fri från kränkningar äventyras.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Mölnadalens kommuns verksamhet vid Hallenskolans F-6 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller arbetet med att vidta åtgärder mot kränkande behandling då planen mot kränkande behandling saknar en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Mot bakgrund av att det inte framkommit brister i övrigt inom området och då planen i övrigt uppfyller skollagens krav konstaterar Skolinspektionen att bristen är mindre omfattande och av formell karaktär. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Mölnadalens kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Arbetet med trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Arbetet med trygghet

I Skolinspektionens intervjuer med elever och personal framkommer att eleverna överlag känner sig trygga i skolan, men att vissa platser och elever upplevs som otrygga. Representanter från elevhälsoteamet uppger att en rastgrupp har startats där alla skolans delar är representerade och att det arbetet kommer att utvecklas.

Av intervju med rektor framgår att flera åtgärder inleddes på skolenheten efter att en trygghetsenkät visat att många elever upplevt otrygghet exempelvis på och runt fotbollsplanen. Ett schema över fotbollsplanen har lagts och ett samarbete har inletts med idrottsläraren. Även elevernas vanliga scheman har justerats efter behov för att undvika konflikter på raster. Vid en plats på skolgården som benämns som kullen har nya regler införts och rastvärdarna ska prioritera det området. Rektor uppger att fokus i år är att skapa organiserade aktiviteter och att en särskild rastvärd ansvarar för det. Elever berättar i intervju att de upplever att det är för få rastvärdar och att de ibland inte finns tillgängliga vid behov.

Uppgifterna från rektorn om de vidtagna åtgärderna beskrivna ovan får i huvudsak stöd i de övriga intervjuer som Skolinspektionen genomfört.

Vid genomförda intervjuer med elever, lärare, elevhälsans personal samt rektor framkommer enhetligt att det på skolan förekommer ett språkbruk som inte är förenligt med skolans värdegrund. Det förekommer i princip dagligen att elever hör och uttrycker olika könsord och svordomar. Elever beskriver att det ibland känns som om några av lärarna inte orkar säga till. Språket uppges vara grövre i samtal mellan elever och på raster än i klassrummet. Samtliga elever uppger att de önskar att de vuxna skulle arbeta mer med insatser mot dåligt språk.

Lärare berättar att de upplevde att språkbruket, särskilt i en klass, var mycket värre förr och har blivit något bättre efter kontakt med föräldrar samt ett aktivt förebyggande arbete som exempelvis vänskapstema och värdegrundsveckor. Elevhälsoteamet berättar att de behöver arbeta mer systematiskt angående språkbruk, särskilt i vissa grupper och i förskoleklass. Rektor håller med om att de behöver motverka dåligt språkbruk, att de markerar och pratar om det och att de behöver utveckla elevernas förståelse detta.

Arbetet med studiero

I Skolinspektionens intervjuer med elever och personal samt lektionsobservationer framkommer att eleverna upplever studiero i skolan.

Elever uppger i intervju att de varit med och tagit fram ordningsregler och berättar att de oftast följer dem. Vidare uppger eleverna att det vanligen råder lugn på lektionerna, ibland småpratar elever, men då brukar lärarna tysta dem. Vid lärarintervjuer framkommer inget annat. Lektionsobservationer visade att det rådde lugn i klassrummen, att lärare och elever lyssnade på varandra och att lektioner var förberedda och planerade.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att det ska finnas ordningsregler på skolan som rektor beslutat om. Ordningsreglerna ska utarbetats under medverkan av eleverna och följas upp.

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Regeringen har utgått från det grundläggande synsättet att rektorers och lärares skyldighet att skapa en trygg skolmiljö för alla elever ska förtydligas i skollagen. Vidare anges att det förebyggande arbetet är centralt, och att det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö (prop. 2009/10:165 s. 319 f.).

Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag). Skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Alla som arbetar i skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön (Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande). Rektorn har inom givna ramar ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero samt att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Arbetet med trygghet

Av Skolinspektionens utredning framgår att det under det senaste läsåret uppstått situationer där elevernas trygghet äventyrats, med hänsyn till bland annat situationer mellan enskilda elever och situationer i samband med raster och olika platser på skolgården. Skolinspektionen kan samtidigt konstatera att skolan har vidtagit adekvata åtgärder utifrån den problematik som uppmärksammats. Skolinspektionen bedömer att eleverna vid tidpunkten för tillsynen tillförsäkrats en trygg skolmiljö.

Skolinspektionen noterar att det av samtliga intervjuer framgår att elever och personal upplever att språkbruket på skolan är problematiskt. Av utredningen framgår dock att flertalet lärare uppmärksammar och säger till berörda elever när de hör dåligt språkbruk och att det finns ett pågående arbete i form av exempelvis vänskapstema och värdegrundsveckor. I intervjuer framkommer också att elever och personal önskar mer systematiska insatser för att förbättra elevernas språkbruk. Skolinspektionen konstaterar att det finns en samstämmighet på skolan gällande att åtgärder behövs kring elevernas språkbruk liksom att åtgärder vidtas. Skolinspektionen vill med anledning av detta påtala vikten av att arbetet med att förbättra elevernas språkbruk fortgår och vid behov utökas och intensifieras. Skolinspektionen stannar vid detta påtalande.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer således inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i den del det avser trygghet.

Arbetet med studiero

Lektionsobservationer visar att lärarna har ett strukturerat arbetssätt, respektfullt bemötande och rimliga förväntningar på eleverna. I genomförda intervjuer framkommer inget annat. Skolinspektionen bedömer därmed att eleverna vid tidpunkten för tillsynen tillförsäkrats studiero.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer således inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas även i den del det avser studiero.

På Skolinspektionens vägnar,

2022-06-28

X Anna Hultgren

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Hultgren

2022-06-28

X Henrik Gustavsson

Föredragande
Signerat av: Henrik Gustavsson

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Elina Eliasson och Michael Hjalmarsson medverkat.